

ELŐFIZETÉSI ÁRABAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 18 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben hátszó hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 9.

A leltározás következménye.

(—a.) Régióta hozzá vagyunk szokva, hogy Franciaországban minden ötletszerűen, meglepetés gyanánt történik. Mióta az ultraradikális egyházpolitika egy csoportba, egy ugynevezett blockba hozta össze a parlamentnek radikális tagjait, matterkanalás vitézeit, kik egy évtized óta dominálják a helyzetet, sohse tudja a kabinet feje, hogy mikor, melyik kérdésben fogják leszavazni.

Ötletszerűen vették elő néhány év előtt a kongregációk ügyét s az ellenük megindított hajszát kiűzetésükkel végződött. A gyarmatminiszter nem győzi dicsérni a kongregációknak önfeláldozó működését, a tudományos akadémia nagy díjat a gyarmatokon működő hittérítőknak adja nagybecsű etnografiai működéséért, a madagaszkári és tonkingi harcsteren működő betegápoló apácák főnöknőjének mellé a hadvezér tűzi fel a becsületrend nagykeresztjét, de azért hazájukból embertelen módon kikergetik a kongregációkat.

A nép, amely különben példás hitéletet él, csak akkor veszi észre, mikor a kórházakban betegek szenvednek a világi ápolók hanyagsága miatt, vagy mikor iskoláikban, a saját filléreikből fentartott iskoláikban erkölcstelen, istentelen elveket csepegtetnek serdülő gyermekeik fogékony lelkébe.

Éppen úgy volt az ugynevezett sepa-

ratióval is. Mióta a Vatikán közzétette az ugynevezett fehérkönyvet, vagyis a konkordátum felbontását megelőző diplomáciai tárgyalások hivatalos jegyzékét, csak a teljesen elvakult rosszakarat, vagy az abszolút tudatlanság nem látja, hogy a Vatikán a legtávolabbi okot, sőt ürügyet sem adott a konkordátum felbontására. Megcsinálták enélkül is. Nem kell nekik más ok, elég, hogy a Nagy-Oriens, — a szabadkőműves nagypáholy így akarta.

A nép, a különben példás hitéletet élő nép csak akkor vette észre, miről van szó, mikor leltározni kezdtek a templomokban. Akkor már sejteni kezdték, hogy nem hiába folyik az a leltározás az Isten házában, ahol felháborító szentségtöréssel még a szentek szentjét sem kimélték meg a profanizálástól.

Ahol már leltároztak, ott nem sok idő kell ahhoz, hogy a dobot is megüssék felette. Ót év múlva — ha abban a szerencsétlen törvényben előirt feltételeket nem teljesítik, — raktár, korcsma vagy akár páholy is lehet az Istenházból.

Azok a megindító jelenetek, melyek a templomok leltározásánál úgy Párisban, mint a vidéken országszerte előfordultak, sok tekintetben a kereszténység legszebb korszakára, a véres üldözések századaira emiéztenek, amikor a Nérók példa nélkül való kegyetlenségével állott szemben az akkor még gyermekkorát élő kereszténység. A világ leghatalmasabb birodalmának minden fegyvere, a Néróknak és Diokletianoknak minden önkénye te-

hetetlennek bizonyult a hitvallók és vérértanuk százezreinek állhatatosságával szemben.

A francia templomok leltározásánál született hercegnők, nagyvilági hölgyek, kényelemszerető márkik, magasrangú államhivatalnokok, akadémiai tagok és bretagnei parasztok versenyeztek egymással az Istenháznak megvédésében és ez önfeláldozó tettükkel méltóknak bizonyultak a szentek unokáihoz.

Nem hisszük, hogy ezek a megható jelenetek, hogy a hitéhez hű népnek ez a konfesszori magaviselete birta volna meggondolásra a kamara tagjait. De az a körülmény, hogy éppen a leltározás kérdésében szavazták le a kamarában a kormányt, annak a jele, hogy közelednek a választások, amelyekről alig hat hét választja el a szerencsétlen Franciaországot. Akkor pedig az elé a nép elé kell lépniök a képviselő uraknak, amely hitvallói módon, rendőrszuronynyal és katonafegyverrel szemben védelmezi templomait.

Mielőtt a nép elé állnak a képviselő urak, mégis szükségesnek látják tenni valamit, ha nem is az Istenháznak, legalább a mandátumaiknak a védelmére.

Ez a szavazás még nem jelenti Franciaország megtérését. Majd ha az urnák előtt leadott szavazatával hitvallókat küld a nép a parlamentbe, akkor kezdődik a magábaszállás és megtérés.

Addig csak szalmatüz ez, amilyenre könnyen hevül a francia vér.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Természet imádás.

Ira: Szilágyi Béla.

Imádom a természetet! . . . Imádom végtelenül! . . . Nincs a teremtésnek több oly alkotása, mely jobban megihatná lelkemet. A természet derüje az én lelkem derüje, a természet boruja, az én lelkem boruja.

Nem képzelek gyönyörteljesebb élvezetet annál, mint kint lenni a szabad természetben. az Istenségnek, az örökimádásnak e főséges templomában, melynek hatalmas bércei oltárként emelkednek a magasságbeli ég csillagos kárpitja felé.

A föld, lég és víz a természet összesége. E hármat csodálom én oly kimondhatatlanul.

Láttam a délibábos rónát, melynek síkját arany kalász földi, melyből kenyér leszen s a melyet egyformán élvez koldus és királyfi.

Láttam az estet, amely oly tündéri fény-

ben ragyog, midőn a harmatcseppen meg, török a hold ezüst sugára.

Láttam az örök hó fűdte Kárpátok csúcsait, amely kietlen magányban áll év századokon át és annak mélységes völgyeit, melyekben örök csend és nyugalom honol.

Hol van a párja az erdők hatalmas rengetegeinek, amelyben oly édesen szól az esti, csalogány? S melynek árnyában szerelmesen bug a párjára lelt gerle?

Láttam a sivatagok terméketlen síkját, hol az vázok köré gyűl a karavánok végtelen serege.

Láttam a tengert melynek soha nem nyugvó jelzetét bodorkássá ingereltek kisebb nagyobb szelek . . . Óh mily csodákat kölcsönöz a víznek e mérhetetlen tömege élénk. Főséges látvány. Nincs semmi körül. Víz és ég között vagyunk. Amott aztán a nagy messziségben összeolvad e kettő, mert ráborul az ég korongja a tenger síkjára mintha egy nagy korong alatt mozogna a víznek ez a végtelen világa.

S aztán jön a Bóra! Erős hideg szél, mely rettenetesen korbácsolja fel a tenger hullámzó tükörét. Elborul az ég. Rászállott a Cumuló-Nimbus viharos felhője. Rettenetes, de főséges látvány. Az ég sötétjét át hasítja egy egy fényes villám, s a hullámok magasra csapnak, majd össze érnek a felhőnek egy egy foszlányával és csókot lopnak egymástól a pillanatok e legrettenetesebb nagyszerűségében.

És óh mi parányi emberek. A mi kicsinységünkönél csak lelkünk nagyobb, mely áttör a járatlan utakon, de a természeti tünemények e valóságbeli létezését, nem képes felfogni még a legszárnyalóbb képzelet sem.

És hajónk! . . . Ez a hatalmas vas alkotás könnyű sajkaként hanyódik a hullámzó vízen, mint hanyódikvetődik az ember a sorsnak magasra csapó hullámaiban.

Óh mi isteni a tengernek a böszült háborgása.

Sejtelmes félelem szállja meg az emberi lelket.

Itt az élet és halál áll szemben egymás-

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szives tudomására adja nagybecsült vevőinek és a nagyérlemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legujabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességet megérvő szivesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

Tisza viador.

Tisza István gróf úgy tesz, mint a duhaj legény a csárdában: öklelődzik. Ki akar verni mindenkit, hogy egyedül maradjon ur a magyar közélet porondján.

A budapest-belvárosi választókhoz irt leveleiben nekimegy mindenkinek, aki utjába akad. Merre lehet vajjon az utja? Talán kitudódik. Azt mondják fel is ut, le is ut s Tisza feljutott, meg is bukott: mind a kettőt megpróbálta.

Mit lehet most csinálni?

Szidni legelőször az obstrukciót, mintha az volna az oka a válságnak, a szenvedésnek és nyomornak. De — úgy látszik — Tisza nem akarja tudni, hogy az obstrukciót ő okozta az ugrai levéllel, klotúrral s 3—4 millió katonai követeléssel.

Beismeri, hogy a koalícióban megvolt minden hajlandóság a béke megkötésére, de ez nem sikerülhetett szerinte azért, mivel a koalíció nem kompakt párt, a benne tömörült pártoknak különböző a programja s egy sem tud abszolút többséget alakítani. Azt azonban, újra el akarja feledtetni, hogy a 67-es pártok tömörülését akadályozta a szabadelvű pártnak irolásával, melyet program nélkül erőszakkal külön tartott fenn valahogy.

Megpróbálták a katonai kérdések kikapcsolásával létrehozni a békét, de a koalíció nem tágitott, pedig az ő kormánya komolyan akarta, hogy a koalíció vegye át a kormányt. Mintha azonban nem lett volna örökös memento, hogy a Fejérváry miniszterelnöki kinevezését ő maga ajánlotta és jegyezte ellen a királyi kéziratot s ugyancsak ő volt az, ki a Fejérváry-kabinetet első és utolsó szereplésekor védte és követte a Házban.

Azt tudja Tisza, hogy a Fejérváry kormánynak mindkét ház bizalmatlanságot szavazott s mégis sajnálatraméltó dolognak tartja, hogy a vármegyéket ellenállásra szólítja fel a koalíció. Pedig tudhatná azt is, hogy mennyi ideig mutatta, hogy szabadulni akar a minisz-

terelnökségtől s mégis mennyi ideig ült az ország nyakán többség nélkül s rendelte fel a vármegyéket bizalmi szavazatok hozatalára s nagyszabású küldöttségek menesztésére.

Sajnálja, hogy Andrassy programját nem fogadta el a király; de azért támadja Andrassyt és Kossuthot, hogy illuziókat támasztottak a nemzetben.

Egyedüli mentőeszköznek találja a szabadelvű párt kilenczes programját s nem jut eszébe, hogy ő volt az, ki a kilenczes bizottság programját cserbenhagyta, csak hogy kormányra jusson.

E küllőférezése mellett nekimegy Bánffy-nak, pedig ez is csak úgy tesz a koalícióval, mint egykor Tisza a kilenczes bizottsággal.

Hogy szidja Kristóffy német-bogsáni agitátor beszédeért, azt jól teszi; de az fölösleges, hogy Andrassyt arra kérje, hogy tartsa vissza a nemzetet minden veszedelmes kísérlettől, mert ismerhetné a koalíció magatartását, melyet Apponyi gróf így jelzett: népünk nem oly bolond s a vezérek sem oly lelkiismeretlenek, hogy fegyvereknek tegyék ki a polgárságot.

Végül egyesülésre hívja fel a nemzetet s emellett ő maga teszi a legrosszabb szolgálatot az egyesülésnek s a nemzeti erő tömörülésének, mert oldalba rug mindenkit: nehogy más legény is maradjon a csárdában. (m.)

A politikai válság.

A vezérbizottság föloszlatását addig emlegetik, míg utóbb csakugyan bekövetkezik. Bánffy Budapesten van újra, ami pedig tettekkel tényezését illeti, arra élénk világot vet a most már közszájon forgó udvari pletyka. Kossuth alaposan megfelel Tisza levelére egy függetlenségi estilap vezércikkében. Az új miniszterek pedig elfoglalják helyüket s dikcióznak a kötelességteljesítésről, meg a — hazafiságról.

Részletes tudósításunk a következőkben számol be:

Ősz volt akkor is amikor egy őszebe vegyülő ezüstös haju áldotti öreg asszonynak borultam drága kebelére. Szeretettel simogattam meg lány selyem haját. Áldott lelkű jó öreg asszony volt. Nemes lelke tiszteletet parancsolt magának. Szeretettel rajongtam körül és ő magához szorított ölelő katyjával és örömtől rapdeső szeméből ki gördült két köny csepp. S aztán büszkén és zseretetteljesen mondotta: Édes kis fiam! . . . áldjon meg az Isteu! . . .

És azután, nem is oly sckára, amikor sárguló leveleket üzött le a fákról a szél, amikor már látszott az őszi borulat a tájon, szomorú menet vonult végig a százados fák hosszú sora alatt. A harangok ünnepiessé de annál szomoróbbá alkotték e napot.

Lelkemből kigördült a szeretet és fájdalomnak könye. Az az áldott lelkű jó öreg asszony már nem örvend többé.

Virágos sir emelkedik immáron fölötte. Ez a virágos sir az én lelkem Golgothája.

Imádkozni járok im ide azóta. Ősz van, akkor is amikor e napnak ünnepelem szomorú évfordulóját. És amikor ott állok merengve nézem ezt a csendes tájat. Virágot szörök e kedves halomra és áldóan fordulok a szent természethez, amelynek szeretet a legszebb alkotása.

És szomorú gondolataimban egy dal jut eszembe:

Nincs nekem egyebem
Csak az anyám sirja,
Szegény ember dolgát
Boldog Isten bírja! . . .

sal. Szárazföld sehol. A pillanatok rettentesekek, csak egy van vigasztaló, s ez egy, a . . . remény! . . .

És az idők válságos pillanatában, amikor az ajkak imára nyillnak, föltekintek az égre mely magára vont a sötét gyászfátyolát. Gyönyörrel nézem a változatok hosszú sorozatát és egy gondolat fut el rebegő ajkamról: Imádlak szent Természet! . . .

* * *

Tavaszi lesz immáron! . . . Még néhány hét csupán és lány tavaszi szellő subogát a tájon. A gesztenye az ákác megbontják illatos rügyeiket. A szerelmesek és fűzfa poéták idő szaka ez. Lautot ragad az ifju, kinek lelkét meg szállja a tavaszi nyillása is pengeti . . . pengeti . . . mig el nem pattan a hur.

Oh tavasz! . . . Mennyi bűvös bájos érzelmeket lehelsz le az emberi lelkekbe. Mennyi varázs, mennyi csodálatra méltó érzés terem a te nyillásodban. Te vagy a poéták alkotója, te rólad zengi dics himnuszát az ifju szerelmes, mert tudva vagy, hogy: minden szerelmes költő, és minden költő szerelmes.

És ha jön május, az isteni szép május. És az első éjjen egy ablak alatt megszólal a hegedűnek siró rivó hangja:

Szerettek én egyetlen egy virágom
Ugy mint senkit széles e nagy világon . . .

Am hiába . . . Az én lelkem nem hódol meg neked. Imádom a természetet végheletlenül. De ami az én lelkemre oly nagy hatással van, az caak az ősz lehet.

A vezérbizottság föloszlatása.

Fejérváry bécsi audienciájának eredményeiről eddig nem szivárgott ki más, minthogy elhatározóba ment a vezérbizottság föloszlatása. Sokan ebből arra következtetnek, hogy mégis meglesz a törvényes időben a választás. A kormány az ellenzékétől el akarja venni az irányító fórumot is, hogy a választások hirtelen való kiírásával meglepje és készületlenül találja az országot. Arra az ellenvetésre, hogy a vezérbizottsággal nem bir, mert ha az eddigi tanácskozó helyén nem ül össze, akkor tagjai találkoznak akármelyik magánlakáson, a kormány emberei azzal felelnek, hogy a vezérbizottság titkos beszélgetései ellen nem tehet semmit, de ezzel az ellenzék nem is ér el semmit. A vezérbizottság dolgairól nem adhatnak hírt a lapok, mert ezeket izgatás miatt elkobozzák és a rendőrszervezet gondoskodik arról, hogy a posta és táviró se állhasson a koalíció vezérkarának szolgálatában.

Más forrás szerint a belügyminiszteriumban már el is készült a föloszlató rendelet.

A törvényes határidőn belül megejtendő választások híré ellenzéki körökben még mindig kételkedve fogadják.

Miniszterek utja.

Vörös és Feilitzsch Bécsből visszaérkeztek Budapestre.

A kultuszminister bemutatkozása.

Toszt Gyula, az új kultuszminister elfoglalta hivatalát. A tisztviselőkhöz beszédet intézett. Hivatkozott rá, hogy — hazafiságból vállalta el tárczáját. Megegyezett előzetesen a miniszterelnökkel, hogy nem fog politizálni. Célja, hogy tárczája ügykörét minél szebben betölthesse. Adott nehéz viszonyok közt nagyobb alkotásokra nem lehet gondolni. Oda fog törekedni, hogy a parlament minél előbb funkcionálhasson.

Nyiri jutalma.

Befejezett tény, hogy Papp honvédelmi niszter utóda Bécsben, mint osztályfő Nyiri lesz, aki most Meránban pihen babérain. Később altábornagyi rangot is kap.

Bánffy.

Kolozsvárról jelentik, hogy báró Bánffy Dezső visszautazik Budapestre. Egy nyilatkozata kapcsán arról kezdtek beszélni a fővárosban, hogy a király Bánffyval akarja megcsináltatni a választásokat.

Erre válaszul és czáfolatul a királynak ezt a nyilatkozatát kolportálják.

— Das Programm acceptire ich, aber den Bánffy nie.

Ujabb értesülésünk szerint Bánffy már tegnap Budapestre érkezett.

Kossuth válasza Tiszának.

Kossuth a M—g vezércikkében válaszol Tiszának. Rosszalja Bánffy és Tisza nyilt levelet, amelyek a maguk torzsalkodásával csak örömet szereznek a nemzeti küzdelem ellenségeinek. Tiszával szemben fejtegeti, hogy a függetlenségi párt ma együtt küzd a kiegyezési törvény respektálásáért a 67-esekkel.

A most sürgetett nemzeti vívmányokat a koalíció 67 es alapon kívánja. A függetlenségi párt mindazáltal nem adta föl saját programját. Kossuth és pártja megtartotta kételyét mai napig s 67-es alap gyakorlati értékével szemben. Bármit sejtett is Kossuth, kötelessége volt együtt küzdeni a nemzettel,

amely a harcot nem kezdette, nem szította. Ugy erőszakolták rá. Ezt a régi küzdelmet Tisza ugrai levele és parlamenti csinyje ujták föl.

Hazafias mágnásasszonyok.

Az Országos Növédő Egyesület *Batthyány* Lajosné grófné lakásán gyűlést tartott tegnap. A főrangú hölgyek elhatározták, hogy a miniszterek családját *bojkottálják*. Majd a nemzeti küzdelem anyagi támogatása került szóba. Ekkor *Desseffy* Aurélné grófné, született *Károlyi* Pálma grófnő levette briliáns nyakékét s letette ajándéku. A főrangú nők sorra követték a szép példát s drága ékszerükből csakhamar *kétszáz ezer* koronán fölüli érték gyűlt össze a nemzet oltárára.

Rakovszky nyílt levele.

Rakovszky István nyílt levelet intézett a csornai választókerület polgáraihoz. A nyílt levél igen fontos politikai kijelentéseket tartalmaz. Nagy érdeklődés fordul feléje annyival inkább, mivel az összes fővárosi lapok közül egyedül az *Alkotmány* hozhatja csak nyilvánosságra tartalmát, amely aztán egész terjedelmében szószerint leközli.

Katonák a politikában.

Gráczból jelentik: A Grazer Tages Post Bécsből a következő értesítést kapta:

— Azok az események, melyek az utóbbi időben Magyarországon fő- és alispánok installációja alkalmával lefolytak, a közös hadügyminiszteriumot arra indították, hogy rendeletet intézzen a csapatparancsnokokhoz. A közös hadügyminisztérium rámutat a debreczeni és ungvári eseményekre s azt mondja, hogy a parancsnokok energia nélkül való viselkedése a csapatokra is átmegy és azok megbízhatóságára kedvezőtlen fényt vet. A parancsnokoknak mindig szem előtt kell tartani, hogy a büns zendiéseket részvétlenül néző csapat, mely államj hivatalnokok inzultálását türi, a legszigorubb ellenintézkedések megtétele nélkül a legsúlyosabb szemrehányást vonja magára.

A debreczeni királybiztos.

Naszády fölszólította a megyei tisztségviselőket, hogy a mai közgyűlésen jelenjenek meg, továbbá, hogy maradjanak meg állásukban. A polgármester tegnap éjjel értesítette Naszádyt, hogy a közgyűlést nem hívja egybe. A királybiztos megígérte a polgármesternek, ha a közgyűlési termet rendelkezésére nem bocsátja, betűretti az ajtót. *Vaday* kormánybiztos már elhagyta a várost. A királybiztos átírt Nagy Győző tábornoknak, hogy a katonaságot állandóan készenlétben tartsa.

A kormány bankjai.

A vezérbizottság hír szerint akciót indít, hogy az eilenzéki politikusok amennyiben olyan pénzintézetekkel állanak összeköttetésben, amelyek a kormánynak kölcsönt készülnék nyújtani, mondják föl betéteiket az ilyen bankoknál.

Schönborn gróf a békéért.

Schönborn Frigyes gróf volt igazságügy-miniszter, a közigazgatási bíróság elnöke a *Zeit* tegnapi számában cikket írt, amelyben gróf *Apponyi* Albert multkori fejtegetéseire válaszol.

A cikk a politikai világban annál nagyobb feltűnést van hivatva kelteni, mert

Schönborn volt tudvalevőleg az, aki *Körber* alatt az osztrák urakházában a magyarellenes akciót megindította s ma Ausztria és Magyarország sürgős békéjét hirdeti. Konstatálja, hogy a két állam közé félreértések ékelődtek, de ezeket mindenáron szét kell oszlatni, hiszen a folyók futásával, a hegyek fekvésével már a természet is figyelmeztet arra, hogy Ausztriának és Magyarországnak egymásban kell keresni a szövetségesét. De ennek a barátságának történelmi alapjai is vannak, ezer és ezer hős vére, amely a törökök ellen folytatott küzdelmekben áztatta a földet, egy célért omlott. Magyarországnak és Ausztriának a magasabb tekinteteket is szem előtt kell tartania, hogy erős gazdasági és fegyverszövetségben barátjának tekintse egymást. A viszony alapjai lényegeikben szabályozva vannak az 1867-es törvényekben. A béke és a kölcsönös megértés érdekében a két államnak ezeket a törvényeket revideálni és egymással meg egyeztetni kell.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

A városi közgyűlés második napján fél 6 órára letárgyalták az összes kitézött ügyeket. Hosszabb vita csak egy pontnál: az ács és kőműves munkák kiadásánál volt, ahol a tanács nagyon is egyoldaluan akart eljárni a legelőnyösebb ajánlattevővel szemben, dacára, hogy a mostani munkásviszonyok mellett minden hasonló vállalkozás nagyon is rizikó s még kilátás sincs rá, hogy a viszonyok a vállalkozókra nézve kedvezően alakuljanak.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnökölt.

Jelen voltak: dr. *Bozóky* Béla, *Hlatky* Endre, dr. *Hoványi* Géza, *Kiss* Dávid, *Sipos* Orbán, *Stark* Gyula, dr. *Adorján* Emil, dr. *Altman* Jakab, *Balogh* Döme, *Beczky* Lajos, *Bertsey* György, *Czeglédy* Jeremiás, *Cser* János, *Déry* János, dr. *Radó* Ignác, *Schwarz* Izidor, *Széles* Lajos, dr. *Vucskics* Gyula, *Aufricht* Mór, *Incze* Lipót, dr. *Kurländer* Ede, dr. *Moskovits* József, dr. *Sonnenfeld* Zsigmond, *Bordé* Ferencz, dr. *Istvánffy* István, *Juricskay* Barnabás, dr. *Cseresznyés* Albert, *Komlóssy* József, *Darvassy* Lajos, *Lukács* Ödön, *Dus* László, dr. *Baróthy* Akos, *Köszeghy* József, *Ragány* János, *Papolczy* Ferencz, *Lakos* Lajos.

Az első napon letárgyalt ügyekről felvett jegyzőkönyveket észrevétel nélkül hitelesítették.

A tárgyalásra kitézött köztérvelési ügyekre vonatkozó előterjesztéseket vita nélkül elfogadták.

A tanács előterjesztést tett az 1905. évi vámszemélyzetéről, amelyet már részletesen ismertettünk. Egyben javaslatot tett a tanács: a vámszemélyzetet illető jutalék kiutalása tárgyában.

Balogh Döme elfogadja az előterjesztést, de azt kívánja, hogy a napdíjas kezelők helyett rendszeresített kezelőket alkalmazzanak.

Dr. *Moskovits* József rámutat, hogy a vámbételek csökkenését a rossz viczinális vasuti politika okozza, mert eltereli az áruk behozatalát Nagyváradról. Egyenesen szállítanak élelmi cikkeket Budapestre, sőt Bécsbe, ami által az itteni piac megdrágul. Egy vásárcsarnok felállításával lehetne segíteni a bajon. Felveti az eszmét, hogy tanulmányozza a tanács.

Rimler Károly kijelenti, hogy a felvetett eszméket megfontolás tárgyává teszik.

Az előterjesztést elfogadták.

Ezután az egyes városi munkálatokra beadott ajánlatokat tárgyalták.

A kövezési munkákat *Engel* és *Bleyer* vállalkozóknak adták ki.

Az ács- és kőműves-munkákra *Madarász* és *Flanta* vállalkozók adták be a legelőnyösebb ajánlatot. A tanács azonban azt javasolja, hogy a város már 2000 koronán fölüli munkákat más vállalkozóknak adhassa. Ez ellenkezik a

kiírt pályázattal, amelyben vállalkozóknak a 10.000 koronáig terjedő munkák biztosítottak. Ez ellen beadványt is intézett a *Madarász* és *Flanta* cég, amelyben a pályázati feltételek betartását kéri.

Bertsey György megütközik tanács eljárásán s rámutat a bonyolult munkásviszonyokra. A város érdeke kívánja, hogy annak adják a munkálatokat, aki a legolcsóbb s eddig is megelégedéssel teljesítette a városi munkákat. Három évre, a pályázati feltételeknek megfelelően, 4 százalék engedmény mellett *Madarász* és *Flanta* cégnek adják.

Dr. *Radó* Ignác hozzájárul *Bertsey* indítványához. Vállalkozási uzsorának nevezi a tanács eljárását, bár elismeri, hogy a város érdekeit tartották szem előtt. Így egyes vállalkozókat tönkre lehetne tenni. Az árlejtési feltételeket be kell tartani s azt nem lehet egyoldaluan megváltoztatni. A tanács javaslata nem igazságos.

Rimler Károly fejtegeti, hogy az ajánlattevő változtatta meg a feltételeket, mikor 3 évre is pályázott, holott csak egy évre volt kiírva a pályázat. Így a többi nem pályázott három évre. Védi a tanácsot. A régi egységárból eddig 18 százalékot engedett a vállalkozó. Az egységárból 30 százalékkal felemelték s most mégis csak 1 százalékot akar engedni, tehát 47 százalék a különbség az eddigivel szemben. Így nem lehet a várost kizsákmányolni. Ő nincs megelégedve az ajánlatokkal. Ezért változtatták meg a 10.000 koronás kötelezettséget 2000 koronára.

Sipos Orbán a *Madarász* és *Flanta* céget igen szolid vállalkozóknak ismeri. A tanács javaslata inkorrekt, érthetetlen. Ha a munkás viszonyok javulását remélik, adják ki a munkálatokat egy évre, de szegényére válnék a városnak, hogy amíg a város 2000 koronáig kötelezi magát, a vállalkozót viszont 15000 koronáig kötelezzék. Egyenlő legyen a kötelezettség.

Dr. *Adorján* Emil a város érdekében új árlejtést kíván dr. *Kurländer* Edével együtt.

Rendes Vilmos tényleg fenálló adatokkal czáfolja a tanács javaslatát s kimutatja, hogy a munkásviszonyok folytán a munkák 30—40 százalékkal drágultak. A városi munkáknál az egységárból azonban csak 16 százalékkal emelték. A rossz munkásviszonyokat fejtegeti.

Köszeghy József megjegyzi, hogy az egységárból egyik tételt emelték, a másikat lecsökkenték. Az átlagos emelés 24 százalék s ha ebből a 4 százalékot leszámítjuk, 18 százalék az emelkedés.

Hlatky Endre azzal kezdi felszólalását, hogy a pályázatnak megfelelőleg is legolcsóbb *Madarász* és *Flanta*, de megtoldja az ajánlatát azzal, hogy ha 3 évre kapja meg a munkát, 4 százalékot enged. Ezzel nem forgatja ki pályázati feltételeket. Czáfolja a polgármester kitézéseit. Az ajánlat előnyös a városra. Mit várhatunk meg. Jobb bérviszonyok ki vannak zárva, az tartani fog nemcsak 3 évig. Új árlejtés nem kell. Jövőre még ilyen engedményre sem lehet számítani. A városhoz méltónak tartja, hogy *Madarász* és *Flanta* adják 3 évre ki a munkákat 10000 korona erejéig.

Személyes felszólalások után a tanács javaslatának mellőzésével *Madarász* és *Flanta* cégnek adták ki 3 évre, akként, hogy 10000 koronáig terjedő munkákat a város velük készítteti.

Az asztalos munkákat *Fábián* Józsefnek; a cserepező munkákat *Tárnoki* Lászlónak; a kovács munkákat *Szalay* Mihálynak; a bádigos munkákat *Fey* Rezsőnek; a kerékgyártó munkákat *Sarkadi* Lászlónak; a lakatos munkákat *Vicsay* Testvéreknek, a szobafestő munkákat *Winkler* Izidornak, az üveges munkákat *Déry* Jánosnak adták ki, míg a mázólok munkákra új árlejtést írnak ki.

Ifj. *Jelinek* Ferencz bérleti szerződését akként kérte megváltoztatni, hogy a bérlet területre a bérleti idő tartama alatt esetleg általa emelt épületeket a bérleti idő lejáratá után elvihesse.

A tanács a kérelem elutasítását javasolta.

Dr. Hoványi Géza, dr. Altmann Jakab, dr. Moskovits József, Hlatky Endre és Löwenstein Zsigmond pártoló felszólalásai után a tanács javaslatának mellőzésével helyt adtak a kérelemnek.

Egyhangulag elfogadták dr. Hoványi Géza azon indítványát, hogy a törvényhatóság keresse meg a M. Á. Vasutak igazgatóságát egy este 6 órakor induló és 8 órakor Nagyváradra visszaérkező fűrdővonat beállítása iránt.

Az úszoda felállítására még ez évre megadták az engedélyt s ezzel a közgyűlés véget ért.

NAPROL-NAPRA.

Szociáldemokrata közjog.

— Dr. Krüger Aladár értekezésének kivonata. —

A szociáldemokrata közjog fogalmához ókori pendant a szárnyas bika. Van szociáldemokrácia és van közjog is, de a kettő együtt fantom, mert a közjog mindenkor érvényes jog.

Ez a fantasztikus tan egy sarkalatos tévedésből indul ki: azt hirdeti, hogy a közjogok természetjogok, amelyek mindenkit születésénél fogva megilletnek. Ezzel szemben a történelem azt igazolja, hogy a közjogok az állam jogai, amelyek gyakorlatát az állam azokra bizza, akik arra alkalmasok. De maga a természeti és közjog közti különbség is arra vall, hogy a kettőnek természete egymással ellenkezik. A természetjog általános, a közjog speciális. A természetjog állandó, a közjog változik. A természetjog igazságos, a közjog gyakran igazságtalan. A természetjog forrása az emberi természet, a közjog a körülményekből veszi eredetét. A természetjog nem tételes, a közjog tételes stb.

Elveti a szociáldemokrata közjogi irányzat a történelmi alapot, ami abszurdum, mert hiszen a történelemben élünk. Elveti a haza fogalmát. Pedig haza nélkül nincsen közjog. Mert a közjoghoz kell bizonyos terület: a haza területe. Kell nép: a haza fiai. Kell szervezet: a haza alkotmánya. A nemzetközi jog alapja is a haza, az egyes államok közjoga s a világállam megvalósítása is csak az egyes államok külön közjoga alapján lehet talán valamikor megvalósítható. Elveti a szociáldemokrácia a vallást, erkölcsöt, a nemzeti hadsereget, megtagadja a szabadságot, egyenlőséget. Mindezeket Krüger frappáns példákkal igazolta s odavezette következtetéseit, hogy a szociáldemokrata közjog hijával van az erkölcsi alapnak, de a logikának is. Közjogokat követel a hazától — haza nélkül, érvényesülni akar a parlamentben s ugyanakkor a parlamentárizmusnak elkeseredett ellensége.

Hogy mégis a szociáldemokrata közjogi irány terjed, annak két oka van. Egyik egyes lelkiismeretlen stréberek utazása a nép hiszékenységre, másik egy hiszékeny nép könnyelműsége.

De azért nem szabad megállanunk a merrev kárhóztatásnál. Számot kell vetnünk a nép szellemével, amelyben él a közjogokban való részesedés utáni vágy. A vágyhoz meg kell adnunk a jogcímet: a megbízhatóságot abban a tekintetben, hogy a közjogok gyakorlatába bevont újabb elemek a jogositványokkal nem fognak visszaélni a haza kárára. Rámutatott a felolvasó, milyen könnyen félrevezethető ma a munkásság. Fel kel őket világosítanunk, a vallásos, erkölcsös, hazafias

jellemet kell bennük nevelnünk, daczára a fanatikusok gyűlöletének. Akkor lehet szó arról, hogy a közjogokban kik részesedjenek a történelem kiterjesztő szellemében. A dolgot néhány hatásos képpel foglalta össze az anyagot.

A felolvasás után rendkívül érdekes vita fejlődött ki az előadó, másrészt dr. Giesswein Sándor kanonok és dr. Hannay Ferencz egyetemi tanár közt. A magas színvonalon álló vitáért az elnök külön is kifejezte a társaság köszönetét.

Itt említjük meg, hogy dr. Krüger Aladárt az Aquinói Szent Tamás Társaság rendes tagjává választotta s az elnökség további szociális felolvasások tartására hívta fel. A gratulálók sorában első volt maga dr. Városvy Gyula, a kalocsai érsek.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Márczius 22. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
 Április 5. Kath. liceum bőjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.
 Május 5. Kath. liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek**, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjenek.

* **Egyházi kinevezések.** A király Fábrián Péter dr. papnevelőintézeti tanárt a szamosújvári görögszertartású katolikus káptalan prebendátus kanonokjává, Puchlin Kázmér hevesi esperes-plébánost és Demkó György dr. egri főegyházmegyei áldozópapot, a budapesti tudomány-egyetem nyilvános rendes tanárát az egri főkáptalan címzetes kanonokjaivá kinevezte.

* **Biharvármegyei közgyűlése.** Márczius 21-én tartja meg Biharvármegye ez idején első közgyűlését. A közgyűlést megelőzőleg óriási munkában vannak a tisztviselők. Bizonyára restaruria nélkül fogja találni a közgyűlés a tisztviselőket. A jövő hét folyamán lesznek a szakosztályi ülések, melyek a közgyűlés elé kerülő tárgyak előkészítési munkálatait fogja végezni. A szakosztályok sorrendjét és idejét most határozták meg. Eszerint előzőleg 13-án a közegészségügyi bizottság délelőtt fél 11 órakor a megyeháza kistermében ülést fog tartani. Itt kerül tárgyalás alá a Tenkén létesítendő második gyógyszerár és a Sarkadon létesítendő második községi orvos kérdése. — Márczius 16-án délelőtt 10 órakor a 10 ik számú szobában lesz a IV. szakosztály, 17-én délelőtt 8 órakor a kisteremben a központi választmány tart ülést, melyet 9 órakor fog követni az I. szakosztály ülése. A második és harmadik szakosztály ideje még nincs kitűzve. A szakosztályi ülésen kerül előkészítés alá a kezelő és segédkezelő személyzet drágasági pótlék iránti kérelme. Ez ügyben a bizottsági tagok legnagyobb részvétüket nyilvánították. A közgyűlés tárgysorozatát most állítja össze a közigazgatási irattár. A tárgyak száma megközelíti az ötszázat. Vannak egyes ügyek, melyek fölött nagy vita lesz. A közgyűlésen, mivel főispánunk nincs, Miskolczy alispán fog elnökölni. A bizottsági tagok körében nagy érdeklődés mutatkozik a tavaszi gyűlés iránt annál is inkább, mert most fog sorra kerülni a jegyzők és segédjegyzők állásának rendezése is.

* **Hír a postáról.** A nagyváradai posta- és távirda igazgatóságtól nyert értesülésünk szerint a berettyó-ujfalui járásba bekebelezett Peres-pusztai mezőasi postagynökség postai kézbesítő köréből folyó évi márczius 10-től kezdődő hatálylalt a furtai postahivatal postai kézbesítő körébe lett bekebelezve.

* **Áthelyezés.** A pénzügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Alzner János nagyváradai kataszteri irattárkezelő irodatisztet a dévai pénzügyigazgatósághoz ideiglenes minőségű pénzügyi fogalmazóvá és földadó nyilvántartási biztossá nevezte ki.

* **A Páris-patak rendezése.** Özv. Kulka Gézáné kérelmet adott be a városhoz, hogy a tulajdon kertjén keresztül vezető Páris-patak fölött létesítendő utca irányát jelöljék meg. Az új utca a Fő-utcáról nyílnék és a Szaniszló-utczára vezetne. A főmérnök a kérelmet véleményezi. Egyidejűleg megemlíti, hogy az ő terve szerint a Fő-utcáról egy utca lesz nyitandó Uri-utca és Apolló-utczákon esz-közleendő kisebb áttörésekkel a Körözsön át Nagyteleki-utczára. E tervbe beleesnek a Kutkáné tárgya is. Azonban a terv csak évek hosszu során lesz kivihető, azért az Uri illetve Szaniszló-utczának az említett módon a Fő-utczával leendő összekapcsolása már most esz-közleendő lesz.

* **A Sas és Zöldfa eladása.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg 811,000 korona összegért adta el a Sas és Zöldfa épületeit dr. Kurländer Ede és dr. Adorján Emilnek. A vevők annak idején ajánlatuk biztosítására 75000 koronát tettek le tegnap az első részletre 236,375 koronát fizettek be a városi pénztárba. Tehát eddig 311,375 koronát fizettek Nagyvárad városának. Most már van pénz, elő azokkal a százezres tervekkel. Csakhogy majd nagyon súlyosan megérzi ez a szegény város ezt az áldatlan gazdasági politikát.

* **Esküvő.** Harmathy Károly, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank jelzálogosztályának tisztviselője, a nagyváradai jogászfisúság volt rokonszenves és képzet tagja, Harmathy Károly itélőtáblai bíró fia, ma, szombaton tartja esküvőjét dr. Tószögy Aladár Torontálmegyei főorvosának bájos és nagymiveltőségű leányával Erzsikével, Török-Becsén.

* **Uj városrész.** Kolozsvári-utca végén Rimanóczy Kálmánnak meglehetősen kiterjedésű földterülete van. E területet oly módon kívánta értékesíteni a tulajdonos, hogy részenként olcsó pénzért eladja a szegényebb embereknek. Hogy pedig akadály ne merülhessen fel az új tulajdonosok által esz-közleendő építéseknel, Rimanóczy kérelmet nyújtott be a városhoz az építkezési engedélyek megadása iránt. A főmérnök erre vonatkozólag tegnap benyújtotta véleményét, mely szerint az építkezési engedély nem adható meg. Bár mily humánus is a tulajdonos terve, azonban a város vízvezetékét s ezzel kapcsolatosan közegészséget is veszélyezteteti. Az említett terület a vízvezeték fölött van, ha épületek jönnek oda az onnan föltétlenül kikerülő szennyvíz a vízvezeték vizét megfertőzi. Eltekintve ettől szépsézet és policzialis tekintetektől is helytelen volna a terv megvalósítása, mert Kolozsvári-utca amugy is oly aránytalanul kinyulik a város tömegéből, hogy az építések által egy második külváros keletkezne, melyre a felügyelet szinte képtelenség.

* **Kapuczinus-utczai csatornázás.** Kapuczinus-utca csatornázása vélemény, illetve tervezet előkészítésére Kőszeghy főmérnöknek lett kiadva. A főmérnök most előterjesztést tesz, hogy az említett utca csatornázását előreláthatólag sem a fő-utczai, sem a szent János-utczai csatornázására, sem pedig azoknak burkolására előirányzott összeg terhére megépíteni nem lehet. Ezzel egyidejűleg indítványozza, hogy e célra 500 000 korona kölcsönt vegyen fel a város. E kölcsön a Kapuczinus-, Uri-, Páfel- és Szilágyi Dezső-utczák csatornázási kérését is megoldaná.

* **A nagyszalontai főgimnázium.** Nagyszalonta község képviselőtestülete elhatározta, hogy az amugy is államilag segélyezett négy alsóosztályt nyolczosztályu állami főgimnáziummá fejlesztik. Ez irányu elhatározásokat és tervezetüket tegnap küldték meg az alispánnak a miniszterhez leendő felterjesztés végett. A gimnáziumnak fejlesztéséhez Nagyszalonta mintegy 100000 koronát szavazott meg a gimnázium céljaira.

* **Az automobil.** A Hazai Biztosi Társaság automobilja általános rémületet okozott tegnap délután a Fő-utcán járó-kelők között, azzal, hogy minden rekordot megszegyenítő sebességgel száguldozott az állomásig és vissza. A veszedelmes sportot üzök ellen a rendőrség kihágási eljárást tett folyamatba.

* **Elhunyt vasuti főmérnök.** Mint részvétellel értesülünk, Száhlender Károly vasutigazgatót és családját súlyos gyász érte, vejének, Sebesi Béla államvasuti főmérnöknek halálával. Az elhunyt a kolozsvári üzletvezetőségénél működött s már hosszabb idő óta betegeskedett. Temetése holnap, márczius 11-én lesz a nagyváradi pályaudvaron. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. bolgárfalvi Sebesi Béláné szül. Száhlender Irma, ugy a maga, mint gyermekei és számos rokonai nevében legmélyebb fájdalommal tudatja, hogy telejthetetlen, és forrón szeretett jó férje bolgárfalvi Sebesi Béla a magy. kir. államvasutak főmérnökéuek 1906. évi márczius hó 9-én, életének 55-ik, boldog házasságának 26-ik évében, hosszas szenvedés után Kolozsvárott történt elhunytát. A megboldogult drága halott hült teteme Nagyváradra lesz szállítva és folyó évi márczius hó 11-én, délután 3 órakor a nagyváradi pályaudvaron az ev. ref. vallás szertartása szerint tartandó ima után a várad-olaszii sirkertben fog örök nyugalomra helyeztetni N.-Várad, 1906 márczius 9. Áldott legyen az emléke! Sebesi Erzsike, Sebesi Irénke, Sebesi Miklós gyermekei. Száhlender Károly apósa. Száhlender Károlyné anyósa. Özv. Papp Jánosné nagynénje.

* **A gőzmosódai ártézikut.** A nagyváradi kávéosok és vendéglősök gőzmosódaja kérelmet nyújtott be a városhoz egy ártézikut furásának engedélyezése végett. A kérelemre a főmérnök véleménye csak részben kedvező. Hozzájárul ugyan az engedélyezéshez, azonban annak megadását feltételekhez köti. A Pecze csatornázása ugyanis rövid idő mulva megtörténik, amikor az ujonnan készített kutból kijövő víz a pecze csatornáit esetleg veszélyezteti. Nem lehet tudni, mily nagy lesz a kutból kijövő víz köbtartalma, azért indítványozza, hogy a társulat köteleztessék a Pecze csatornázásához az esetben hozzájárulni, ha a létesítendő kutviz nagyobb méretű csatornázási munkálatokat igényelne. Ha pedig a kut elkészítése hamarabb történnék meg, mint a csatornázás és a kut bővizü lesz, a víz levezetése ne a Peczébe történjék meg, hanem a társulat gondoskodjék más vízlevezetésről.

* **A szállodások, vendéglősök, kávéosok és korcsmárosok ipartársulata** tegnap tartotta tisztújító közgyűlését, melyen elnökké Czeglédy Sándort, alelnökké Klein Lajost, pénztárnokká Maresch Károlyt, titkárrá Sarkadi Józsefet, választmányi tagokká Dolgos Ignác, Fülöp István, Leitner Ferencz, Papp János, Boldizsár Károly, Kecskeméty István, Kovács Pál, Röllich Lajos, Buray Miklós, Szauer Kálmán, Benrád Albert és Richter Antalt választották. Felügyelő-bizottsági tagok lettek: Schiller Sándor, Kárner Vilmos és Karger Sándor. Jogtanácsossá dr Stocker Józsefet választották. Elhatározták, hogy a záróra eltörlése iránt kérvényt nyújtanak be a városi tanácsához.

* **Adományozás.** A Nagyváradi Takarékpénztár részvénytársaság az 1905. évi jövedelméből 50 koronát adományozott a jegyzői nyugdíjalap javára.

* **Az ideai nagyvásárok.** Pár nap választ el bennünket a tavaszi nagyvásártól, azért aktuálisnak tartjuk felemlíteni az ideai vásárok idejét.

Márczius havában: (Gergely hetében) 9—10, péntek és szomban sertés- és juh vásár, 11—12—13, vasárnap, hétfő és kedd termény-, barom és ló-, továbbá 11—12—13—14—15—16 vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek kézműipar és általános vásár.

Junius havában: (Alajos hetében) 22—23 péntek és szombat, sertés- és juhvásár, 24—25—26 vasárnap, hétfő és kedd termény-, barom- és ló-, továbbá 24—25—26—27—28 és 29 vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek, kézműipar és általános vásár.

Szeptember havában: (Kisasszony hetében) 7—8, péntek és szombat sertés- és juhvásár, 9—10—11 vasárnap, hétfő és kedd termény-, barom- és ló-, továbbá 9—10—11—12—13—14 vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek kézműipar- és általános vásár.

Deczember havában: (Boldogasszony fogantatása hetében) 7—8 péntek és szombat sertés- és juh vásár, 9—10—11 vasárnap, hétfő és kedd termény-, barom- és ló-, továbbá 9—10—11—12—13—14 vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek, kézműipar és általános vásár.

* **Ordítások a színházban.** A Szigligeti színházban néhány nap óta uralja az előadásokat a földszint és karzat állóközönsége, a mely lankadatlan közbeordításával minden kulturvárost megszegyenítő módon állandóan zavarja — nem annyira az előadást — de föltétlenül az intelligens közönséget abeli szándékában, hogy az előadott darabból halljon is valamit. Végre a rendőrség is belátta e régen divó őskori barbár szokás helytelenségét és elhatározta, hogy állapotoknak véget azzal, hogy a modortalan magaviseletü tüntetőket kitessékeli majd a nézőtérről.

* **Fatolvajok.** Kain József drágcsékei gazdálkodó tegnap este telefonon panaszt emelt a rendőrségnél, hogy erdejéből tiz sztrakosi ember fát lopott s azt Nagyváradra szállítják. A tiz szekér fával érkező embereket éjszaka 12 órakor a Gilányi utczai vámnál elfogta a rendőrség és bekísérte. A fát itt lerakatták velük s a beismerésben levő embereket kihallgatás után elbocsátották.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divatszöveimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyújtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabászati termemben a legdivatosabb fazonokban és remek kivitelben* nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhet bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Teszler Simon*, posztó nagykereskedő Zöldfa-utcza 33.

x **Figyelem!** A n. é. közönség b. figyelmét felhívjuk a mai számunkban megjelenő Zongora-terem című hirdetésünkre.

EGYESÜLETEK.

A budapesti „katholikus ifjúságot pártoló egyesület” alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

A Sebes-Körös Halász Társaság márczius 20-án közgyűlést tart. E közgyűlés tárgya a társaság felosztása lesz.

TANÜGY.

Harmadik katolikus tanítói kongressus.

A Magyarországi Katolikus Tanítók Országos Bizottsága III. országos tanítói kongresszusra készül. Programmpontokat proponál és közöl a tanítói egyesületeknek megvitatás és esetleg javaslatétel végett.

Tételek:

1. A népiskolai nevelés feladata a kivándorlás megszüntetésére.
2. A átholikus tanító a keresztényszociális tevékenység terén.
3. A népiskolai ifjúsági egyesületek, népkönyvtárak, népszövetség nevelő feladatai.
4. A nemzeti öntudat és fajszeretet fejlesztése és ápolása.

Az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács szívesen fogadja a kitűzött tételekre a hozzászólásokat és javaslatokat és kéri, hogy a katolikus tanítói körök és egyesületek gyűléseiken hozott megállapodásaikat a tanács elnökségéhez terjesszék be.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Gyurkovits leányok. (Kardos Andor mint vendég.)

Vasárnap: Gül Baba.

Párbaj. Hogy miért lépett fel Kardos Andor éppen Tóth Elek egyik legjobb szerepében? azt nehéz volna megállapítani. Talán meg akart arról győzni bennünket, hogy büszkép lehetünk a mi társulatunkra, amíg Tóth Elekhez hasonló tagjai vannak, mert ime, a fővárosból lejött vendégművész alakítása jóval mögötte marad Tóth Eleknek. Hiányzott Kardos Andor dr Moreyjából az a bensőség, az a meleg hang, másut megint finom, harkarmus, egyszer hév, máskor erőltetett nyugalom, amit ez a szerep megkíván. Monoton előadása a meglehetősen csekély számú közönséget nem ragadta el, az bizonyos. — Kardos ma a Gyurkovics leányok Horkay Ferijében bucsuzik el Nagyváradtól.

Öváczió Tóth Eleknek. Jövő héten egyik legjobb szerepében, Cyrano című szerepében lép fel Tóth Elek, a szintársulat kitűnő művésze. Ezt az alkalmat felhasználják a művész tisztelbi, hogy fellépése alkalmából kifejezést adjanak annak a szeretetnek, a melylyel Tóth Elek az egész közönség körülveszi s annak az elismerésnek, a melyet nagy tehetsége és művészi tudása állandóan kivívna. Tóth Elek márcz. 13-án fog fellépni Cyranóban s akkor lesz az ünneplés is.

Gyurkovics leányok. Ma elvenitük fel a színházban Herczeg Ferencz maradandó sikerű pompás vigjátékát, Gyurkovics leányokat. Az előadást vendégszereplés teszi érdekessé. Kardos Andor játsza el Horkay szerepét.

Vasárnapi előadások. Két érdekes előadás teszi élvezetessé a színház vasárnapját. Délután félhelyárak mellett megy a Bohémszelem. A nagyszerű operettnek ez az első délutáni előadása, a mely bizonyára zsufolt ház mellett fog lefolyni. Este bérletszünetben Gül Baba kerül újra színre. Gábor diák szerepét Gerlaki Hermin fogja játszani. Helyárak a rendesek.

Bemutatók Még csaknem teljesen lefoglalja a műsort az óriási sikerű Gül Baba, de már számos új darab várja készen a bemutatót. A jövő hét legérdekesebb estéje a Külteleki hercegnő premiérje lesz. Fejér és Béli operette nagy sikert aratott a budapesti Népszínházban. Bemutatója a hét végén lesz. — Csütörtökön márczius 15-ét a színház is megünneli. Szigligeti híres történelmi színműve, II. Rákóczy Ferencz fogsága lesz az ünnepi darab, amelyet alkalmi tabló és szavalat fog megelőzni. — A jövő heti bemutatót legközelebb a Leányka fogja követni, Verő György operette, amelyben most Fedák Sári aratja diadalait.

Igazságszolgáltatás.

Az élesdi vérfürdő. A Kuria tegnap hirdette ki határozatát az élesdi vérfürdő ügyében. A Kuria, amely elé egy a közvédlő, mint az elítéltek semmisségi panaszszál járultak, az összes semmisségi panaszokat elutasította. A királyi tábla ítélete így jogerőre emelkedik, amely tudvalevőleg Silberstein Dezső büntetését 3 évi, Pap Flóriánét 1 évi fegyházra, Mihálka Józsefét 1 évi, Bika Tógyerét 8 havi, Argyelán Tógyerét 10 havi, Puskás Demeterét 6 havi, Méhes Sándorét pedig 6 havi börtönre szállította le.

A márcziusi esküdtzék. Most lett kitűzve az esküdtzék tárgyalások sorrendje márczius 10-ára. Összesen hét büntett től fog itélkezni az esküdtzék. A tárgyalások sorrendje a következő: Márczius 19-én Benedek Árpád nyomtatvány utján elkövetett felségsértés, 20-án Csipi György szándékos emberölés, 22-én Tuss Péter szándékos emberölés, 23-án és 24-én az elmúlt havi tárgyalás sorrendjéből kimaradt Boku Széver nemzetiség elleni izgatás, 26-án Tasu János halált okozó súlyos testi sértés, 29-én Togyinka János súlyos testi sértés, és 30-án Szabó István és társai nyilvános rágalmazás vétsége miatt. A tárgyalások közül csupán 23-án és 24-én tartandó Boku Széver nemzetiség ellenes izgatásában hozandó ítélet iránt mutatkozik érdeklődés.

NYILTTÉR.

Butor

A Preisz Mihály és Fia
csődtömegéből
meglevő BUTOROKAT meg-

vettem, és

leltári árban árusítom,

Nagy Sándor-utca 4. sz. a.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Telefonszám az egész megyére 626.

Dr. Erdős Adolf

volt közkórházi segédorvos

lakik:

Nagyvárad, Szt. László-tér 16. sz.

Weinberger-ház.

Utolsó időben tapasztaltuk, hogy védjegyünkkel ellátott üvegünket más gyártmányu serrel megtöltve **DRÉHER-ser** gyanánt áruba hozzák.

Kérjük tehát a t. cz. közönséget a **dugóra ügyelni** és csak azon sert **DRÉHER-féle** gyanánt elfogadni, hogy ha az

beégetéssel van ellátva.

Tisztelettel

Bognár és Szántó.

TÁVIRATOK.

Ena hercegnő a pápához.

Budapest, már. 9. (Saját tud. távirata) Rómából jelentik: Ena, Battenbergi hercegnő San-Sebastianból táviratot intézett a pápához, amely így szól:

Abban a pillanatban, amikor a római anyaszentegyházba belépek, hódolatteljes köszönetet mondok Szentségednek irántam tanúsított atyai jóságáért és kérem Szentségedet, fogadjon engem hű leányának, foglaljon még egyszer imájába és részesítsen apostoli áldásban.

A marokkói kérdés.

Budapest, márczius 9. (Saját tud. táv.) Párizsból jelentik: Arról a hatásról, melyet a Welsersheimb gróf által előterjesztett magyar osztrák javaslat tett — a Petit Parisien azt írja — nem fogja megnyerni a francia delegátusok hozzájárulását, mer e javaslat célja az, hogy a marokkói rendőrséget nemzetközivé tegye. De a kedv békülésre hajlik és a megegyezés létrejövését remélik.

Budapest, márczius 9. (Saj. tud. távirata.) Algeziásból jelentik: A francia delegátusok hidegen fogadták a magyar-osztrák javaslatot. A francia kormány semmi szín alatt sem fogadhatja el a németalföldi vagy svájci rendőrségi főfelügyelőt, s csak arra való kísérletet látnak a javaslatnak, hogy újabb tárgyalásokat kezdjenek.

A francia kormányválság.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) A Havas-ügynökségnek jelentik Párizsból: Dubostnak, a szenátus elnökének barátai késő este arról biztosítottak, hogy Dubost Fallières elnökkel folytatott beszélgetése en Millerand képviselőt nevezte meg, mint olyant, a kit a kormányalakítással számba lehet venni és hangsúlyozta amellet, hogy a következő kabinetnek

a nemzeti restaurálás minisztériumának kell lenni. Fallières holnap vagy egy szenátort, vagy egy képviselőt fog megbízni a kormányalakítással. Amennyiben Bourgeois vagy Sarrien nem vállalnának miniszterelnökséget, Fallières Poincarrét bizná meg.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, márcz. 9.	
Buza okt. — — — —	16.82
Rozs okt.-re — — — —	17.12
Tengeri április 1906 — — — —	14.—
Zab ápr.-ra — — — —	13.64
Repeze aug.-ra — — — —	—

Értéktözsde.

Budapest, márcz. 9.	
Osztrák hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	796.—
Leszámitoló bank — — — —	506.—
Rimamurányi — — — —	525.—
Osztrák-m. államvasuti részvény — — — —	670.—
Közuti vasut — — — —	594.—
Vároai villamos vasut — — — —	327.50

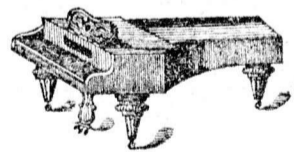
Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1906 márcz. 9-én

Magyar aranyjárdék 4% — — — —	118.—
Magyar koronajárdék 4% — — — —	95.08
Magyar keleti vasuti államkötvény 4% — — — —	85.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4% — — — —	96.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény — — — —	96.50
Magyar gyermekjegy-kölcsön — — — —	216.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	161.—
Osztrák járdék papirban — — — —	99.75
Osztrák járdék ezüstben — — — —	100.75
Osztrák korona járdék — — — —	118.—
Osztrák járdék aranyban — — — —	108.—
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	188.—
Osztrák-magyar bankrészvény — — — —	16.20
Magyar hitelbank részvény — — — —	671.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény — — — —	672.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény — — — —	673.—
20 frankos frankos (Napolendor) — — — —	19.09
Német birodalmi márka — — — —	117.42
London vista — — — —	240.60
Páris vista — — — —	95.62
20 márkás arany — — — —	23.48

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsém értesíteni Biharvármegye és Nagyvárad város zenekedvelő közönségét arról, miszerint Nagyváradon, Szent János utca 64. számú háznál egy a mai kor igényeinek mindenképpen megfelelő

Zongora-termet

létesítettem, a külföld leghíresebb gyárosaitól vannak raktáron zongorák, melyek a modern technika legújabb vívmánya alapján készültek. Midőn ezen hézagot pótló vállalatomat megkezdtem, a n. é. zenekedvelő közönség szíves pártfogásába ajánlom azt, és üzletemet a jó áru, szolid és pontos kiszolgálás fogja jellemezni.

Számos látogatást kér

a tulajdonos.

Használt zongorák becséreltetnek.

HIRDE T É S E K

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL”

kiadóhivatalában.

Hirdetés.

A NAGYVÁRADI HITELBANK részvénytársaság. (Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, ékszerekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő tanulóknak, kisiparosok és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése mellett bérmentesen küldetik meg.

Pesti hazai takarékpénztári sorsjegyeket eladunk már most.

Készpénzért a napiárban.

Letétre való vételnél napi áron számítjuk és elegendő, ha a vevő a vételnél 80 koronát lefizet, a hátralékot tetszés szerinti részletekben törleszti.

A letétre való vételnél a játékjog a vevőt illeti.

Központi Takarékpénztár r.-társaság.

Szilágyi Dezső-utca. (Adorján-ház). 1512.

Oberndorfi répamag.

100 kg leszállított ára 48 korona.

Gróf Teleky Arvéd uradalmában.

Posta: KONCZA.

Magyar bikák, tenyésztőjások.

1534

Vetőmagtengeri.

Ács Sándor

épület- és műlakatos,
vízvezeték berendező

m ű h e l y é t

megnagyobbítva

Ujváros Szabadság-utca
(Zársikátor) 8. számú ház alá helyezte át,
ahol minden munkálatokat szolid
árak mellett kifogástalanul készít.

Pesti Hazai Első Takarékpénztári sorsjegyeket napi árfolyamon

elad és azokra darabonként **125 K.** előleget jutányosan nyújt a

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI-, IPAR- és TERMÉNYHITELBANK

Nagyvárad, Teleky-utca 3. szám.

Telefon: 46. szám.

A pesti hazai első takarékpénztár

egyesület ujonnan kibocsátott nyereménykötvényei fix ár mellett vásárolhatók a

Nagyvárad, Takarékpénztárban
és arra darabonként 125 k.

→ kölcsönt nyújt. ←

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árfolyam mellett

eladunk.

*Biharmegyei takarékpénztár
Kossuth-utca.*

Pesti hazai első takarékpénztár sorsjegyeket

napi árban elad s ezen sorsjegyekre
magas összegű

kölcsönöket nyújt

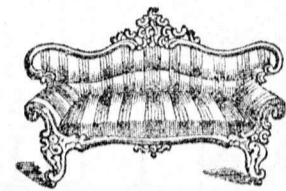
*a legelőnyösebb feltételek mellett a
Polgári Takarékpénztár részvénytársaság
Nagyvárad, Kossuth-utca.*

A butorvásárlók figyelmébe.

Olcso

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-,
szalon- és uri-
szoba berendezé-
sek, valamint az
egyebutordara-
bók a

Magyar Műbutorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezés
sem ipari vállalata. — Kivánatra tervek és
költségvetések.

Telefon 421 szám.

A Lévai Márton-féle

könyvkötészet, vonalzó
intézet és üzleti könyv-
gyár részvénytársaság,

elvállalja a szakmájába vágó munkálatok

gyors és pontos elkészítését. 1531

Telefon 417.

Az „Első nagyvárad

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

cég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglal-
koztat és a legfinomabb lábbelieket *kizárólag*
kézimunkával készítetteli.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermek-

czipőket, vízmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és
minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

Kitünő anyag.

Tartós munka.

Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb fagon!

